

Od strane Veterinarskog fakulteta, Zagreb, bili su napose pozvani i kongresu prisustvovali naučni radnici: prof. dr Ivo Tomašec i prof. dr Mato Winterhalter. Ovo je ujedno bila i 25. godišnjica od kako je Veterinarski fakultet u Zagrebu, Zavod za biologiju i patologiju riba, s naučne strane počeo proučavati i na terenu rješavati teški problem zaraznog oboljenja ribe u ribnjacima, pošasti, koja je na nekim ribnjacima pretila, da poruši sve planove uzgoja riba. Kod uzgoja šarana bilo je i do 90% uginule ribe. Pojava masovnoga uginuća ribe od ove zaraze bila je glavna prepreka racionalnom i uspješnom uzgoju ribe.

Pošto je sa uspjehom završen kongres trudbenika i naučnih radnika slatkovodnog ribarstva, najveći dio učesnika kongresa uputio se ribarskim brodom na Kornatsko otočje. Večer i noć, provedena na ribarskom brodu mnogima je ostala u živjoj i dragoj uspomeni. Ovdje na brodu je te večeri sklopljeno mnogo trajnih veza i poznanstva. Kada je iza pola noći brod stigao na lovišta plave ribe, većina izletnika radi

veselo provedene noći nije ni vidjela rasute svječarice po moru, kako mrežama okružuju i povlače bogat ulov ribe.

U rano jutro vratio se brod sa izletnicima noćnog ribolova u Zadar. Na samom pristaništu pri izlasku sa broda već je cvrčala gradela sa svježom, te noći ulovljenom, srdelom. Odličan zajutak, zaliven crnim dalmatinskim vinom.

Drugi izlet bio je iza toga na Vransko jezero. Na Crkvini, uz samo pristanište na jezeru, već je čekala u mrežama živa ulovljena riba: čuveni šaran nasaden u jezero 1948. god., ovdje odlično aklimatiziran, a uz to i bočatna lagunarna riba, starosjedilac u jezeru: cipal i jegulja.

Prvi kongres slatkovodnog ribarstva u novoj Jugoslaviji, održan 1950. god. u Zadru, mnogo je pridonio upoznavanju problematike slatkovodnog ribarstva, a to je bio i kamen temeljac naučnom radu za unapređenje ove važne grane sveukupnog ribarstva.

(inž. Nikola Fijan)

Uspomene sa jednog službenog putovanja na Vransko jezero

(U čast 85. god. života i naučnog rada prof. Josipa Plančića)

Ministarstvo ribarstva NR Hrvatske uputilo je u maju 1948. godine naučnu ekspediciju na Vransko jezero sa zadatkom, da se ustanovi stanje iste godine nasadenog šaranskog mlada, dopremljenog sa ribnjaka iz Končanice.

Naučna ekipa pod vodstvom prof. Plančića krenula je u dvije etape: prvo prof. J. Plančić i inž. N. Fijan, a dva dana kasnije sa ribarskim mrežama inž. Drago Orešković i ribarski majstor Mijo Pintar.

Legendarna naprtnjača prof. J. Plančića, pored potrebne opreme za naučna ispitivanja, bila je krčata čebadi, živežnim namirnicama, a u posebnom pretincu bilo je još i mjesta za ličnu higijenu i toaletu. Kad je ovu omnibus naprtnjaču stavio s mukom na leđa, a onako maloga rasta, činilo se da je golema naprtnjača veća od njega. Čudio sam se kako je hrabro i strpljivo nosio taj teret i na velike daljine.

Putovalo se vozom do Rijeke, brodom do Zadra, i dalje lokalnim brodićem do Biograda na moru, odakle smo pješke pod teretom stigli do Direkcije dobra Vrana, Jankolovice. Primio nas je mrzovoljno direktor namrštena čela, s jetkom primjedbom: »Od vašeg posla malo koristi. One sitne ribice, što ste proljetos bacili u jezero, nitko nije do sada vidio, sve je to požderala jegulja«.

Tražili smo na dobru prenoćište, ali smo odbijeni i upućeni u hotel, u Biogradu n/m. Uspjeli smo, ipak,

da nam iz usluge preuzmu u kuhinji 5 kg našega brašna i drugo jutro uruče pečeni kruh.

Kad smo ponovo stigli u direkciju dobra i u kuhinji podigli kruh, sa iznenađenjem smo primijetili samo tri komada kruha, svaki manje težine od 1 kg, a od naših predanih 5 kg brašna. Kad smo prigovorili rečeno nam je, koliko brašna, toliko kruha. Potužili smo se direktoru, a taj nam je rekao: »Vi hoćete živiti i drugi žele živiti«. Odobrio nam je noćenje u ribarskoj bajti na jezeru, uz obećanje, da će nam u večer poslati slamu za ležaj, benzin i šoferu, koji će nas uputiti, kako da rukujemo motornim čamcem na jezeru.

Putem od Jankolovice do jezera naišli smo na bujne nasade luka. S naročitim smo se zadovoljstvom ovdje na ekonomiji dobra regresirali na zakinutih dva kilograma našega hljeba, naprtnjače smo natrpali mladim crvenim i bijelim lukom.

Ribarska bajta bila je prava jazbina, sa drvenim »promaja« vratima. Unutra otvoreno ognjište, i kao jedini inventar, ogroman panj za cijepanje drva. Ovdje bi zimi čekali ribari da se topli skupe na podvodna vrela slatke vode.

U večer je stigao već u sumrak kamion sa Jankolovice, izbacio dva svežnja posve prokisle slame. Šofer nam je uručio benzin i uputio kako se rukuje motornim čamcem. Prigovorili smo zbog mokre slame, za

utjehu odgovorio nam je šofer: »Nije zgodno da ovdje noćite, okolicom skiću odmetničke bande«.

Ipak smo odlučili da se u bajti ukonačimo. Bila je već noć. Raširili smo našu čebad i obuveni legli, a prije toga vrata dobro zatvorili zasunom. Iz prvoga sna probudilo nas je tajanstveno kucanje po vratima. Uplašeni prvo vrijeme smo šutili, ali kako se kucanje po vratima ponavljalo, profesor je izgubio strpljenje, prišao vratima i zagalamio. Odlazi, pucam iz automata. A bili smo bez ikakvog oružja. Za čudo iza ove pretnje kucanje po vratima je prestalo. Izgleda, razbojnik se udaljio.

Drugo jutro ustali smo umorni, na tvrdom tlu neispavani. Osvanuo je lijep sunčan dan. Kada smo izvana bolje razgledali bajtu, odjednom smo na dovratku vrata opazili udubinu i u njoj gnijezdo na naše veselo iznenađenje, sa mladim sovama. Odmah smo odgonetnuli tajanstveno kucanje po vratima od protekle noći. Sova je dolazila hraniti mlade, šireći krila održavala se na dovratku kraj gnijezda, a krilima je lupala po vratima. Odmah smo veselo na suncu razastrieli mokru slamu da se suši.

Prije podne obišli smo istočni dio jezera tragajući za šaranima, ali bez uspjeha. Po podne smo otišli u selo Pakoštane, da saznamo od mještana, šta je sa našim šaranima. I ovdje smo primili odgovor, ako ih nisu pijavice pomorile, izjele su ih jegulje. Jedan gostoljubivi mještananin pozvao nas je u konobu na čašu vina. U konobi bilo je, uz bačvu vina, krumpira, repe, i kiseloga kupusa. Pokušali smo nešto kupiti za hranu, ali bez uspjeha. Na povratku profesor je prigovaravo ukiseljenom vinu, da ima vonj od konobe i krumpira, a najvrednija je stvar u konobi, kiseli kupus.

Drugo jutro spremili smo suhu hranu i krenuli motornim čamcem na suprotni dio jezera, Jugovir. Obišli smo i Prošiku i ovdje pitali za šarana, ali i ovdje nije im bilo traga. U obilasku obale, a profesor je vršio i naučna ispitivanja, dočekali smo i sumrak, s kojim je s Velebita stigla i nevera, jaki vjetar s kišom. Posve se zamračilo na jezeru, čamcem smo teško uz vjetar i kišu držali kurs prema Crkvini, a sve u bojazni, da ne udarimo čamcem u kamenu obalu jezera. Ja sam držao kormilo, a profesor kabel svječiće motora, koji ga je stalno, pokisao, tresao. Na koncu smo ipak sretno uletjeli u šaš i trsku. Povlačili smo čamac, da što manje u cipelama gazimo vodu, te konačno izašli na obalu.

Put do naše bajte po vjetru i kiši bio je tegoban. U bajti smo naložili vatru i uz toplu večeru na vatri sušili cipele i odjeću. Te noći smo na slami snivali san pravednika.

Prema planu treće je jutro stigao treći član ekipe, inž. Drago Orešković, sa porukom da će ribar M. Pintar sa mrežama doći nešto kasnije. Iza doručka krenuli smo da oslobodimo čamac iz šaša i dovezemo ga na пристаниште kod Crkvine. Kod izlaska iz čamca skočio je inž. Orešković nesretno, te iščaošio zglib na nozi. Pokušavali smo mu ga namjestiti, ali, kako to nije uspjelo, a noga je počela oticati, profe-

sor je otišao u selo Pakoštane po pomoć. Brzo se vratio i vodio na konopcu magarca. Nema u selu ni liječnika, a ni vješta čovjeka da namjesti nogu. Sa prtljagom posjeli smo inž. Dragu Oreškovića na magarca, a profesor je odlučio da ga odvede na magarcu do bolnice u Biogradu.

Ostao sam jedini na jezeru i to popodne odlučio, da obidem i obalu jezera nasuprot moru. Kad sam bio na povratku o zalazu sunca, ispod oranica, koje su strmo padale prema jezeru ugledao sam na moje veliko uzbuđenje jata šarana, kako šeću obasjani zalaskom sunca. Dugo sam mirno sjedio i promatrao šarane u pokretu, dobro uhranjene, bili su teški oko pola kilograma.

U večer se vratio profesor iz Biograda veseo, ali umoran od dalekoga puta. U bolnici su odmah namjestili nogu inž. Oreškoviću. U bolnici će i prespavati, a ujutro će ga bolnica svojim autom prevesti u Zadar.

Ja sam opet javio profesoru veselu vijest: šarani šeću u jatima ispod sela Pakoštana, a teški su oko pola kilograma. Četvrto jutro stigao je i ribar M. Pintar sa mrežama. Vješto bačenom mrežom sačmaricom ribar je uhvatio šest komada teških preko 60 dkg. Bili su dobro uhranjeni vanredne forme.

Toga dana pripremili smo gala ručak i svečanu večeru. Na masti pohani šaran sa rižom i salata od crvenog luka sa ekonomije dobra Vrana. Meso šarana bilo je izvanrednog teka, sa vrlo malo masnoće. Profesor je odmah ispitao sadržaj crijevnog trakta i ustanovio bogat sadržaj bjelančevinaste hrane, zooplanktona.

Slijedeće jutro pješke smo krenuli sva trojica preko Biograda u Zadar. U Biogradu nije bilo redovite veze; prihvatio nas je mali motorni brodić, koji je krcao građevinski materijal za Zadar. Onakve u pohabanom odijelu od zadnje nevere, rado nas je prihvatio vlasnik broda uz primjedbu da smo sigurno zidarski majstori, i da će nam naći posla u Zadru. Sa veselim smješkom u očima profesor me značajno pogledao. Čim smo sjeli na brod, profesor je dlanom zahvatio čistu morsku vodu i po običaju ispirao usta, nos i grlo, uz napomenu, da je to najbolja preventiva za sva oboljenja.

U Zagrebu smo podnijeli pismeni i usmeni izvještaj ministru ribarstva Vici Buljanu, koji je s velikim zanimanjem i zadovoljstvom primio izvještaj. Odmah je održano savjetovanje za ponovni obilazak Vranskog jezera i postavljen plan za daljnje nasadivanje jezera ribom.

Iste jeseni izvršen je veći izlov šarana, koji je dosegao u jednoj godini fantastičnu težinu, porasao je u jednoj sezoni bez dodavanja hrane od 2 dkg na 160 dkg. Po nalogu ministra veća pošiljka živih šarana upućena je preko želj. stanice Šibenik u Beograd za Bijeli dvor. Dar maršalu Titu iz Dalmacije od prvo nasadenih šarana u Vransko jezero.

inž. Nikola Fijan